

Avsnitt 84 FoU-Podden, Nära vård i Sörmland – Slutrapport, Transkribering

Intro

Man kanske om något år tar fram ytterligare fokusområden för att klättra vidare i den här stegen eller i den här trappan för att just nå målbilden 2035, men för den skull är det inte sagt att nära vård är klart på något sätt, utan det kommer ju att fortsätta.

Poddmusik

Lena Stenbrink

Hej och välkommen till FoU-podden. Det här avsnittet ska handla om projektet nära vård i Sörmland och vad det har lett fram till. Jag som gör den här podden heter Lena Stenbrink och är kommunikatör på FoU i Sörmland och med i det här avsnittet är projektledarna för Nära vård-projektet Karolina Ehnsjö och Cajsa Åkerholm.

Vi börjar med att ni får säga lite mer om er själva och kanske lite hur det känns nu när projektet är avslutat. Vi börjar med Cajsa.

Cajsa

Ja, hej, det är jag som är Cajsa Åkerholm, en av projektledarna i projektet Nära vård i Sörmland. Ja, det är med blandade känslor som vi sitter här idag och gör den här inspelningen. Vi har ju arbetat intensivt med uppdraget under snart 2 år och det är klart att det har ju format hela vår vardag. Vi har ju levt med det här veckans alla dagar under den här perioden så att det är klart att det känns både en liten sorg att lämna det här, men också att vi får känna oss nöjda och stolta med det vi har levererat tänker jag?

Karolina

Ja, Karolina Ehnsjö, och jag är ju den andra projektledaren och jag kan bara instämma i det Cajsa, säger, det har varit intensiva 2 år som har gått väldigt fort. Det är en speciell känsla att det nu är över.

Lena Stenbrink

Och vi har ju faktiskt spelat in redan flera poddavsnitt om nära vård och om ni vill lyssna på dem så är det nummer 61 och 73, men det finns en hel spellista med avsnitt som handlar om nära vård på olika sätt som ni kan lyssna på. Men för att verkligen sätta alla på banan så kan vi ta 3 extremt snabba och korta frågor om vad nära vård är för någonting. Så om vi börjar med frågan, varför behövs närvård?

Karolina

Ja, det är flera skäl. Vi har en åldrande befolkning som behöver vård och omsorg och det kommer inte finnas personer som kommer att kunna vårda så därför behöver vi jobba på andra sätt och vi har också andra behov idag utifrån att vi lever med kroniska sjukdomar som ställer andra krav på vården, liksom att vi har också andra förväntningar från våra invånare när det till exempel gäller digitala lösningar och kontakt med vården.

Lena

Men vad menar vi då med nära vård?

Cajsa

Ja, nära vård. Det innebär ju då att det är den nära vården, alltså den vården som invånarna, medborgarna, individen är i störst behov av ska finnas i närområdet, kan vi säga, och den ska finnas tillgänglig på ett lättare sätt än vad det har funnits hittills. Det innebär ju också att vi samskapar med invånarna och att vi flyttar fokus på innehållet i vården och omsorgen så att vi arbetar mera

personcentrerat, mera sammanhållet och i ett förebyggande syfte för att förlänga den tiden som man är frisk till att man är i behov utav vård och omsorg, så man kan säga att den nära vården är det som är den enskilde individen och som är den viktigaste. Fokus är ju då givet då primärvården, alltså som då är kommunerna och vårdcentralernas hälsosjukvård, framförallt, som då är nära den enskilde individen och det är där vi behöver lägga fokus framöver.

Lena

Och vem skulle ni säga att den Nära vården angår.

Karolina

Ja, det angår ju alla, både just den som då är i behov av vård, men eftersom det också handlar mycket om att jobba förebyggande och hälsofrämjande så är det ju också att engagera de som finns runt omkring individerna i vårt samhälle för att vi ska kunna leva ett så gott liv som möjligt med god hälsa.

Cajsa

Och nära vård innebär ju att det är hela befolkningen. Allt från det du föds till du avlider så berör ju nära vården alla, oavsett vem du är, vilken målgrupp du tillhör och så vidare.

Lena

Ja, det är stort, stort. Ja brett.

Nu har ju ni precis skrivit färdigt en rapport över det här projektet och även fått den godkänd och i den så ingår ju det till exempel 4 projektmål som ni har haft.

Jag tänkte att vi går in lite på dem som vi börjar gå in på resultatet av projektmål ett och det målet var ju *vid projektavslut finns en målbild för nära vård i Sörmland som är implementerad.*

Cajsa

Målbilden var ju det första uppdraget. Det första målområdet som vi tog oss an när vi startade vårt projekt och det arbetar vi ju med och intensivt under hela hösten. 20-21. Och det arbetade vi då med tillsammans med medarbetare från regionen och från kommunerna i Sörmland och även invånare som vi fick tillgång till, genom till exempel levande bibliotek via anhörigcentrum i de olika kommunerna. Så vi känner att vi hade en bred grund för att sedan bygga vidare den här målbilden på.

Målbilden blev sen då beslutad utav den gemensamma nämnden i början utav 2022 och den sträcker sig fram till 2035 och då är liksom målet att vi ska ha närmat oss och förhoppningsvis också uppnått de mål som sattes vid projektstarten då.

Det vi inte känner att vi kanske har nått fullt ut, men som ändå har påbörjats och det är ju själva implementeringen utav målbilden i alla verksamheter som finns i kommunerna och i regionen.

Utmaningen är alltså att förstå vad omställningen innebär och att den omfattar hela hälso- och sjukvården och även omsorgen här i Sörmland, och också att nå ut med budskapet till våra invånare och till alla medarbetare i Sörmland, vad får det här för konsekvenser? Vad jag har det för innebörd och vad kan man som invånare och medarbetare förvänta sig utav den här förändringen eller förflyttningen utav vården och omsorgen?

Lena

Ska vi gå in på projektmål 2 då? Och se vad ni hade för resultat när det gäller det.

Det målet var ju *vid projektavslut finns beslut om gemensamma fokusområden för 2023 till 2027.*

Cajsa

Ja, men precis. När målbilden då skapades så inser man ju då att allt kan ju inte göras på en gång utan

vi behöver ju successivt arbeta oss framåt i den här processen mot målen i målbilden 2035 och därför beslutades det då att vi behöver fokusera på några områden kanske årligen eller under några år för att skapa en bra grund att arbeta vidare på.

Så i samband med att vi tog fram målbilden så arbetade vi också fram förslag på fokusområden som skulle kunna vara lämpliga att ha som grund för den nära vården i Sörmland.

Och de blev ju då *personcentrering och hälsofrämjande och förebyggande arbete*. Och när vi då tänker på det här med fokusområden så tänker vi att det ska ju vara områden där vi kan utforska och undersöka de här områdena tillsammans, både inom en kommun men också gemensamt med andra kommuner, även med regionen, så att vi får en samsyn om vad ... Vad innebär det här för någonting? Det innebär ju också det att öka kunskapen och kompetensen inom det här området att se; vad har vi för gap, eller vad har vi för brister i, kanske till exempel personcentrering som vi behöver täcka upp och som vi behöver utveckla oss i och ha en gemensam syn om? Men vi behöver också skapa förutsättningar för att åtgärda så att de här fokusområdena blir uppfyllda i framtiden då.

Till de här fokusområdena då så skapade vi sen också målsättningar för de här områdena och det var ju ett sätt för att då specificera och vägleda det fortsatta arbetet och att skapa en riktning för just de här fokusområdena, att lägga den här första grunden.

Och ingången till fokusområdena blev ju väldigt bred. Kan både vara en möjlighet men också ett hinder för att liksom komma snabbare fram till ett mål, men vi känner ändå att just med fokusområdena och målsättningar så finns det ett behov av att arbeta vidare med att trappa ner och hitta liksom specifika aktiviteter som man sedan behöver arbeta vidare med, gemensamt eller internt inom en kommun eller inom regionen.

Lena

Så du menar att göra liksom mindre mål inom de stora målen?

Cajsa

Ja, men precis ja precis alltså. Vi satte ju ramarna och sen så har det liksom trappats ner och det behöver trattas ned ytterligare så att man förstår vad ... det är ju det här konkreta som man är efterfrågar ute i verksamheterna, vad ska vi göra då? Vad behöver vi göra för att liksom nå framgång med den nära vården? Och det är ju en utmaning, det är en utmaning för alla, både internt men också i samverkan, framför allt i samverkan. För att se just den här kanske mera processen utav vad nära vård innebär för den enskilde individen?

Lena

Och kör vi projekt mål 3. *Vid projektavslut ska det finnas förslag på en struktur för gemensamt arbete för 2023 - 2027 med identifierade fokusområden med tillhörande målsättningar.*

Och då funderar jag på problem när de förändring i den struktur som redan fanns eller hur gick det?

Karolina

Ja vi har ju utgått då från just den närvårdsstruktur som har funnits i Sörmland under lång tid och som numera också då kallas *samverkansstruktur* som begrepp, i stället utifrån att det också har varit en lite förvirrad i sammanhanget med närvård och nära vård. Men där har det ju kommit till då en förberedande process som ska utvecklas här vidare på FoU som handlar om att just identifiera gemensamma behov och också skapa förutsättningar för att lättare kunna se vilka arbeten som pågår. För det har ju varit en utmaning att fånga in, både ju att kunna göra det kontinuerligt, men också det här att faktiskt identifiera saker som Nära vård, och man kanske inte vet vad *nära vård* är, så är det ju mycket som kanske inte kommer fram att det faktiskt pågår, så det är ju en sådan sak då och också att

jobba för att tydliggöra kring de här gemensamma satsningar som man gör då inom kommun och Region tillsammans som är större, för att också skapa då en jämlik vård. Att vi har en plan för de arbeten som görs som också är långsiktiga och man kanske är just provar då i en kommun tillsammans med regionen, men att utvärdera då och ha en plan för beredning om man ser att det just är någonting som har god effekt, så att det finns mer än en sammanhållen enhet och en långsiktighet i de saker som man väljer och satsar på.

Lena

Kan det vara så då att man testar olika saker i olika kommuner och om det funkar så kör man det hela Sörmland?

Karolina

Precis. Det är lite det som är tanken att man ändå har en gemensam plan, att ni testar det här och vi testar det här. Men sen så hjälps vi åt att se att det liksom blir till för alla invånare i Sörmland. Och sen ja, vi har ju också i rapporten beskrivit då också om områden där man behöver kanske just titta på och fokusera arbetet mera utifrån det som du sa där med fokusområdena och så.

Lena

Du nämnde att det var några specifika områden som man vill fokusera på, kan du kanske nämna några av dem?

Karolina

Vi har ju också just tittat då på utifrån fokusområdena på saker som pågår idag i länet också i relation till nationella direktiv. Vad man behöver lägga fokus på för att utveckla den nära vården som till exempel det här med mobila team och shemjukvård, specialiserad sjukvård i hemmet, men också egenvård och när det kommer till hälsofrämjande och förebyggande, till exempel det här hur man kan engagera civilsamhället och hitta gemensamma arbetsformer med dom. Så det det beskriver vi ju också lite mer i rapporten de utvecklingsområden som vi ser att man behöver fördjupa och konkretisera Cajsa, du nämnde tidigare.

Lena

Ja i arbetet med projektmål tre då, hade ni någonting som var speciellt utmanande och fick ni några speciella lärdomar under det arbetet?

Karolina

Ja alltså det som vi varit inne på tidigare också det här att veta vad Nära vård är och just att utveckla nya arbetssätt. Det är ju en utmaning och i arbetet så har det ju handlat mycket om att faktiskt se, vad är det vi behöver göra? Vad är det vi behöver förändra? så att där kan vi väl se att processen har startat, men att vi inte på så sätt är framme än och att det blir viktigt att ändå också just förankra och förstå vikten av att vi behöver tänka annorlunda och utifrån det sen då se vilka vi behöver kroka arm med och göra annorlunda tillsammans med och där är det ju både sånt som i mötet med individen men det är ju också större saker som man tänker kring det här gemensamma dokumentationssystem och såna delar som är betydligt större processer. Men som sagt, det är ju både stort och smått.

Lena

Så man kan säga att en genomgående utmaning under hela vägen är att Nära vård är ett ganska stort, brett och lite luddigt begrepp? Och att få alla på banan och vad det egentligen är och vad det innebär för varje person?

Karolina

Verkligen och det kan ju vi känna som ju Cajsa så att vi har ju levt med det här och det har ju också för

oss successivt ramlat ner, så det var inte som att vi var fullärda när vi började och att då också kommunicera ut det blir ju också en utmaning. I att också försöka hjälpa till att konkretisera så att jag tänker att nu har vi kommit en bit och då är det goda förutsättningar att också ta det vidare. Men definitivt att just de här dialogerna, samtalen har varit jätteviktiga för att överhuvudtaget få i gång arbetet.

Cajsa

Jag tänker också att det här är ju som vi har pratat om att det är nationellt uppdrag med hela omställningen av det av hälso- och sjukvårdssystemet som är idag och i och med att vi finns i olika forum både på regional nivå och nationell nivå så får man ju den insikten att det här är ju ett arbete som pågår oss alla runt om i hela landet och det är lika komplicerat utifrån olika förutsättningar och så i var man befinner sig alltså. Det är luddigt för många och vi brottas ju med det här i Sörmland, men man brottas med det i hela landet, att få liksom det här handlingskraftiga det här ... något konkret. Vad innebär nära vård? Vad får det för konsekvenser, så att säga? Men jag tänker på den kartläggning som vi gjorde just om vad som pågår i Sörmland så inser ju vi att allting är ju inom ramen för omställningen. Det man tänker nytt. Man tänker på ett annorlunda sätt, men vi behöver mera fokusera på att vi tar med invånarna, brukarna, patienterna och att vi jobbar tillsammans i samverkan just då i den här omställningen då tror ju jag eller vi, ska jag väl säga, att då når vi framgång och vi gör det tillsammans och att vi lyssnar in alltså både medarbetare och invånare i det här arbetet.

Lena

Okej, det sista projektmålet av projektmål 4 det är lyder så *här vid projektavslut ska det finnas förslag på gemensamma indikatorer som följer utvecklingen av närvård i Sörmland*. Och då tänker jag att ni kan ju börja med och tala om vad ni indikator är och sen kan det ju berätta vad ni fick fram för resultat.

Karolina

Ja en indikator är ju ett mått, eller ett mätinstrument kan det vara, som just ska ge då information om och mäta och indikera att förändring sker. Och här handlar det ju om att just se att vi förflyttar oss i rätt riktning. Hur vet vi det?

Och då var ju där att visst skulle ta fram gemensamma indikatorer och vi fick också till oss att det skulle vara saker som man kunde mäta idag och då fick vi också definiera gemensamma till, att man att man mäter mot samma mål, och att man följer de här gemensamt för att finns idag väldigt få gemensamma utfallsmått mellan då kommun och Region.

Men ja, vi har tagit fram ett förslag att utgå från med då ett antal mått som man kan följa då gemensamt där målbilden är målet man mäter i relation till och att det då är det inom de här målområdena som finns i målbilden *tillsammans, nära och god hälsa vård och omsorg* och så består varje sålt av 2 större indikatorer. Men sen då ett antal utfallsmått.

Lena

Kan du ge något konkret exempel på vad det skulle kunna vara för mått?

Karolina

Ja men absolut, om man till exempel ser på då *delaktighet* så har vi något som kommer utifrån olika patientenkäter som både finns då i regionen och sen inom kommunen och vi har också lagt förslag att använda ett instrument som kommer utifrån och som kallas för vård- och omsorgskollen där man kontaktar invånare som har haft kontakt med vården och utifrån den då kan fånga deras upplevelse.

Lena

Förstod jag rätt att det här är alltså mätningar eller vad man ska säga som man redan använder idag?

Karolina

Precis och att de utgår då från respektive huvudman. Men här blir det att kunna ge en samlad bild utifrån hur det ser ut för våra invånare utifrån de här olika perspektiven.

Cajsa

Vi kan ju också lägga till om att det pågår ett nationellt arbete med att ta fram just de här indikatorerna som ska följa själva processen utav den nära vården. Alltså för att patienten brukarna rör sig mellan kommunerna och regionens verksamheter. Och det är just det här att hitta liksom själva processen, vad kan vi förbättra processen med hjälp utav den nära vården? Kan vi mäta det på något sätt? Och det håller just då SKR på att ta fram nationella indikatorer för att kunna titta på det här då, så det får vi vara efterträdare eller de som tar över uppdraget bevakar här framöver så att så att vi är med här i staden också och kan mäta på nationell nivå.

Karolina

Jag tänkte kan ju nämna det också, för där gav vi ju exempel på just det som var patientrapporterad men det finns ju även mått som handlar om till exempel återinskrivningar och som man plockar fram ur datakällor och register till exempel. Så det är lite blandade typer av mått.

Lena

Var det svårt och hitta de här måtten?

Karolina

Ja, men absolut. Det finns ju massor av saker som mäts idag och att kunna då fånga det i relation till själva omställningen, Som sagt, det här är ju ett första förslag, men det som är ju kan säga det är ju att många av de här måtten är ju ganska övergripande och det kan ta lång tid också innan man kanske ser effekter på övergripande nivå. Så därför tänker vi att det är också viktigt att komplettera det här med närmare utfallsmått när man gör till exempel satsningar och sen också det här att följa upp kanske effekter som genom mera kvalitativa mätningar och intervjuer och sådana skattningar.

Lena

Nu har det ju nästan gått 2 då som ni har hållit på med det här projektet. Då tänkte jag fråga är det någonting som ni är speciellt nöjda med som ni har gjort under den här projektet?

Cajsa

Ja vad ska vi säga Karolina? Nej, men alltså vi får väl vara nöjda med att, tänker jag, att vi ändå har uppfyllt och vi har bejakat alla de projektmålen som fanns, men jag tänker på att det jag känner mig nöjd med. Det är att vi har skapat det här nätverket, framförallt, mellan kommunerna och regionen som ändå känns som en stabil grund att arbeta vidare på där man har haft dialoger om nära vård och vad det innebär och man har kunnat ge erfarenheter till varandra

Sen tänker jag också att jag känner mig nöjd med att vi har fått tillgång till invånare. Vi vet att det är svårt att få med sig invånare i det här arbetet, men vi har lyckas få för att få tag på några. Och dom har fortsatt att bidra under hela projektets gång också att.

Ja Carolina, vad säger du?

Karolina

Ja, men det tänker jag också. Det är dels har det ju varit väldigt roligt att få möjlighet att ha de här dialogerna och på olika sätt engagera och föra samtal med invånarna och då får man väl också se att

man lever som man lär efter att ha påtalat vikten av det här, och att vi just har kunnat fortsätta och ha de dialogerna och hoppas att det ger också inspiration i det, i det vidare arbetet

Jo, men jag tycker ju också att det känns positivt att det är samtal som är igång, vi vet att nya möten har hållits mellan kommun och Region till exempel, men också inom respektive huvudman där man har börjat prata om de här frågorna som man inte har gjort tidigare. Och det tänker jag det känns ju jättepositivt

Cajsa

Så att man har krokad arm med varandra. Det känns positivt, ja.

Lena

Men nu som sagt är er del slut, så vad händer med projektet nu? Vilka tar över och håller arbetet levande i kommuner och regioner?

Cajsa

Projektet avslutas ju och nu ska det ju vara i ordinarie drift i både regionen och i samtliga kommuner. Men rent konkret så vad som är beslutat, det är ju att själva processen omställningen till nära vården kommer ju då att hållas samman av en utvecklingsledare på Länsregionens regionala stöd och hon börjar ju sitt uppdrag här i höst. När vårt projekt avslutas så att säga så att vi håller ju på och för över information och material till henne då. Sen har ju FoU fått ett vidare uppdrag i både den förberedande och den uppföljande processen för att ta fram underlag, men också bistå handleda i gemensamma satsningar som ska komma i gång. Och också att följa upp med hjälp, utav, statistik och konkreta gifter.

Karolina

Precis att just se hur man kan hjälpa till att göra de här indikatorerna också tillgängliga och överskådliga så att det blir någonting som känns hjälpsamt i arbetet.

Cajsa

Sen pågår det också en forskning på nära vård och det startades ju redan förra hösten. I samband med målbilden arbetades fram och det uppdraget. Det fortsätter ju då under... ja den totala projekttiden där är ju 4 år så att det är ju 3 år kvar på det uppdraget och det är ju en sådan forskning som innebär att personen som forskar är i verksamheten på ett helt annat sätt och liksom kan bidra till själva utvecklingen och också ge råd och tips och så vidare. Alltså mer delaktig forskning skulle jag vilja säga. Sen fortsätter ju också det nätverket som tillskapades här under projekttiden, alltså Nätverket för nära vård i Sörmland som då består utav representanter, lokala processledare i kommunerna och ifrån verksamhetsutveckling inom regionens verksamheter. Sen har vi också chefsläkare för nära vård som deltar i det uppdraget och även ifrån Hälsoval.

Och närvårdskoordinatorerna får vi inte glömma, så det är en stor grupp som fortsätter att träffas och som har också framfört det här behovet av och det positiva med att kunna ge varandra erfarenheter och prata sinsemellan om hur man har löst olika problem eller vad man står inför problem och så vidare. Så det känns bra, tycker vi, och sen är det ju också allas ansvar att fortsätta den här processen. Alltså alla medarbetare, alla chefer, alla ledare i regionen och kommunerna att föra det här budskapet vidare. Och som Karolina, just så att fortsätta de här positiva dialogerna på olika nivåer i olika forum för att komma vidare. Det här är inget ensamarbete och det kan inte ligga på några personer, utan det här är ju ett uppdrag som vi har alla som jobbar i kommun och Region.

Lena

De här delmålen som jag pratat om nu var ju till 2027 men hela det här arbetet med nära vård har ju betydligt längre tid.

Cajsa

O ja, ja precis alltså omställningen kommer ju fortsätta efter 2035 också, utan det här är ju den nära. Vården är det som behöver ligga i fokus framöver för hälso- och sjukvården och omsorgen, alltså den nära den enskilde individen. Det blir ett annat fokus på vad som är viktigt, i hälso- och sjukvården och omsorgen. De här fokusområdena som vi tog fram de är ju för att liksom lägga den första grunden och vi tänker ju att man kanske om något år tar fram ytterligare fokusområden för att klättra vidare i den här stegen eller i den här trappan för att just nå målbilden 2035 men för den skull är det inte sagt att nära vård är klart på något sätt, utan det kommer ju fortsätta många, många år framåt tills en ny omställning kanske kommer att genomföras. Det vet vi inget om.

Karolina

En sån sak som ju också har blivit väldigt tydligt. Det är ju det här med kompetensförsörjningen som innebär väldigt stora utmaningar där man också med väldigt stor sannolikhet behöver just tänker jag mycket mer gemensamt hur vi ska både behålla personal men också skapa förutsättningar för att nyttja resurserna klokt mellan huvudmännen.

Lena

Om man nu vill veta mer om ert projekt eller om en nära vård i sig. Man kanske vill läsa rapporten, var hittar man det här?

Karolina

Rapporten kommer att läggas ut på FUS hemsida, så då kan man hämta den där ja och vill man läsa mer om vad nära vård innebär så rekommenderar ju vi SKR:s hemsida där mycket material finns samlat och också exempel kring vad som pågår runt om i Sverige. Där man till exempel kan lyssna på Nära vård-podden, som man kan inspireras ifrån. Men vi har ju också till vår rapport samlat de stora gemensamma arbeten som pågår idag för att få en liten bild av vad som pågår i Sörmland och sen hoppas vi ju mycket på att det blir mer gemensam satsning kring kommunikation för att just kunna sprida de här spännande arbetena som pågår idag.

Lena

Är det något annat ni vill tillägga?

Karolina

Vi kan väl passa på och tacka alla som har varit med oss och bidragit i det här arbetet. Ingen nämnd och ingen glömd!

Cajsa

Absolut.

Karolina

Ja, vi hade ju inte kunnat gjort det här ensamma Cajsa och jag sa jag, och det har varit jättespännande och med alla möten och att få höra tankar och utmaningar så som man står inför. Vi hoppas att vi har bidragit ett litet steg på vägen idag.

Lena

Men det får jag säga tack så jättemycket för att ni var med i den här podden. Och till dig som har lyssnat så vill jag säga, tack för att du har lyssnat och önskar dig en toppenfin dag!